

FÉLELEM A MIGRÁCIÓTÓL

1. Bevezetés

Napjainkban a migráció jelensége része lett a mindennapoknak, áthatja a közbeszédet és a médiák és hírforrások első számú témájává vált. Konfliktusokat gerjeszt és félelmeket generál. A migrációnak több megjelenési formája és két arca van. Ebből tanulmányomban kettővel és ezen kettő megjelenéséhez kapcsolódó félelmekkel foglalkozom. A bevándorlással mely jelen esetben maga tömeges voltában markánsan jelenik meg illetve a kivándorlással, mely az előzőnek, mint egy éremnek a másik oldala. Magyarország nem bevándorló ország, nem célország, de mint az Európai Unió tagja tapasztalja napi szinten az többi államban megjelenő a migrációhoz köthető negatív történéseket. Hazánkból dolgozni, tanulni vágyók mennek külföldre rövidebb-hosszabb időre. A bevándorláshoz a befogadó állam lakosainak félelmei kapcsolódnak amelyek lehetnek objektívek mint a bűnözés és a terrorveszély és szubjektívek mint a kulturális konfliktusok és a gazdasági, munkaerő piaci hátrányok. A bevándorlók szempontjából ugyanez az úgynevezett „kulturális sokk” hatásában jelenik meg. Vagyis, egy számukra teljesen más közegbe kerülve, a helyzet feszültséget generál és szorongássá, félelemmé alakul át. Tanulmányomban a félelmek okait vizsgálom. Ezen okok a migráció jelensége, a menekültektől és bevándorlóktól való félelem, az idegen mint félelemforrás, a média hatása, a bűnözés a migráció két arca. Végül egy nemzetközi kutatás mutat be Arra a kérdésre keresem a választ a migráció kapcsán, hogy mitől félünk. Felmerül a kérdés mi a félelem.

2. A félelem

A félelmet a szakirodalom különválasztja a szorongástól. A félelemnek jellemzője, hogy olyan gondolatokra vagy tettekre sarkal, melyek akár ellentétesek lehetnek az egyén egyéniségével vagy habitusával. Legfontosabbak, azok a félelmek melyek a kulturális eltéréshez kapcsolódnak, mert az identitásra komoly hatással vannak. Ezt Kollár Boglárka így fogalmazza meg: *„Ezt úgy lehet elképzelni, mint egy olyan hálót, amelynek minden egyes pontján egy-egy karácsonyfaizzó van, amely adott esetben ég, máskor nem. Az is előfordulhat hogy egy izzó erősen, vagy halványabban ég, illetve, hogy sok vagy kevesebb izzó ég egyszerre. Az egyén élete során időről időre változtatja kötődéseit, azok fontossági sorrendjét. Az identitáselemek viszonya nem hierarchikus, hanem mellérendelt.”*¹ Ezt a migráció tekintetében úgy lehet értelmezni, hogy bizonyos „karácsonyfaizzókat”, melyek az éppen aktuális félelmi hatások vagy élethelyzeteknek megfelelően és erősségben világít. Gordon Allport² az előítélet kapcsán kifejtette, hogy az ember előzetes ítélettel rendelkezik. Hiszen ez a fajta modellszerű gondolkodás segít a világot megérteni és

¹ Koller Boglárka: Nemzet, identitás és politika Európában. L'Harmattan Zsigmond Király Főiskola. Budapest 2006. 47-48.o.

² Allport, Gordon W.: Az előítélet Gondolat. Budapest 1977. 34.o.

értelmezni. Akkor válik az egyén előítéletessé, ha ebbe a helyzetbe belerögzül és képtelen nézeteit felülvizsgálni. Ezzel el is érkeztünk ahhoz a jelenséghez, mely jelen világunk félelmeinek egy részét sokaknak a nagy részét okozza. Ez a migráció jelensége. Ennek megértéséhez a migráció fogalmát röviden tisztázom. Napjainkban a migráció lett a félelmeink generátora és elsősorú oka. Ezzel szemben migráció mindig volt és a mindennapjainak része ma is,

3. Félelem a migrációtól

A következőkben jellemzői szerint mutatom be a migráció és félelem kapcsolatát. A migráció jelensége. A menekültektől és bevándorlóktól való félelem. Az idegen mint félelemforrás. A média hatása, a bűnözés a migráció két arca. Végül egy nemzetközi kutatás mutat be. Az első lényeges téma a migráció jelensége. A kérdés az, hogy a jelenségtől félünk vagy annak hatásától. Korinek László így fogalmazza meg: *„azt kell látni, hogy az országhatárokat átlépő migráció ... minden államilag szervezett társadalomban problémák forrása. Ebből persze még nem következik, hogy egyértelműen negatív megítélésű jelenségről volna szó”*³ A jelenségek önmagukban sem negatívak sem pozitívak. A hatásuk és a hozzájuk kapcsolt jellemzőik, amik meghatározzák aktuális megítélésüket. Így a következő vizsgálandó jellemző a menekültektől és bevándorlóktól való félelem. Ezek alapvetően az „idegenhez” a „furcsához” a „másokhoz” mint fogalmi keretekhez kapcsolódtak. Az ismeretlen a más a furcsa vagyis *az idegen mint félelemforrás*. Hautzinger Zoltán ezt így fogalmazza meg: *„Tágabb körben lényegében minden olyan személyt ide lehet érteni, akinek kiléte személyazonossága előttünk nem ismert.”*⁴ Ez a meghatározás, azért lényeges mert az átlagember nincs tisztában és nem is kell, hogy tisztában legyen az idegen jogi kategóriájával. Neki elég egy eltérő ruházat, nyelv és fizikai megjelenés. Ez minél inkább pregnáns annál ijesztőbb lesz. Ettől még nem alakul ki félelem, maximum a már említett Gordon Allport előítéletéről írt értelmezésében megjelenő elkerülés⁵.

Sokáig a kivándorlás és a bevándorlás, annyira a napok része volt, hogy az embereknek fel sem tűnt. Ennek oka annak volumene és dinamikája volt. Nem érte el sem a lakosság sem az állam ingerküszöbét. Magyarországon úgy van félelem a migrációról, hogy valójában az, abban a félelemkeltő formájában, mint gondoljuk nincsen, de a hatása mérhető. Ez a hatás kétféle megjelenik szubjektíven a diskurzusokban a mindennapi közbeszédben és objektív, a közigazgatási és rendészeti szervezetek feladatainak megnövekedésében. Jellemző ikonikus példája a kerítés a déli határon. Felmerül a kérdés, hogy ha nincs idegen, olyan számban és megjelenésben mint azt a média megjeleníti akkor mitől félünk. Felischmidt Margit ezt így fogalmazza meg: *„A félelem, aminek a xenoraszszista diskurzusok hangot adnak, nem konkrét tárgyhoz kötött, többnyire nem nyilvánvaló, hogy kitől és miért kell félni. Az viszont számos vizsgálatból kiderül, hogy társadalmi szintű félelmek és elégedetlenségek állnak mögötte. Ezeknek többnyire*

³ Korinek László: A tudományos munka helye és szerepe a hatékony szakmai munkában, különös tekintettel a migráció kezelésére. Migráció és társadalom. Budapest, 2012. 1.o. Forrás: <http://rendeszet.hu/folyoirat/2012/1/tudom%C3%A1nyos-munka-helye-%C3%A9s-szerepe-hat%C3%A9kony-szakmai-munk%C3%A1ban-k%C3%BC1%C3%B6n%C3%B6s-tekintettel-migr%C3%A1ci%C3%B3> (Letöltés ideje: 2018.10.04.)

⁴ Hautzinger Zoltán: Félelem az idegentől. Finszter Géza – Kóhalmi László – Végh Zsuzsanna (szerk). Egy jobb világot hátrahagyni. Tanulmányok Korinek László Professzor tiszteletére. PTE AJK Pécs, 2016. 303. o.

⁵ Allport i.m. 34.o.

társadalmi és gazdasági okai vannak, amelyek az idegenektől való félelem diskurzusába projektálódnak.”⁶

4. Migráció és bűnözés

A migrációkutatás kriminológiai oldala az, ami a bevándorlás és bűnözés kapcsolatának vizsgálatára fókuszál. Korinek László megfogalmazásában a migrációs félelem esetenkénti megjelenése a normasértésekhez köthető és így annak oka a bűnözés: „A bűnözéstől való félelmen egyfajta pszichikai nyugtalanságot értünk, ami azért van, mert bűncselekmény, elsősorban erőszakos bűncselekmény áldozatává válhatunk. Ennek az érzésnek van egy nehezen megfogható érzelmi, affektív dimenziója: tartunk valamiféle testi és lelki sérülés veszélyétől. Az ilyen lelkiállapotnak vannak érzékelhető, mérhető velejárói is.”⁷

Beszélhetünk objektív és szubjektív biztonságérzetről Korinek László így látja: „A „bűnözéstől való félelem” általánosan elterjedt és használt kifejezés, de helyesebb volna szubjektív biztonságról beszélni. Az emberek ugyanis jellemzően nem különítik el magukban a kriminalitástól, a rendetlenségtől, vagy egyéb bajoktól való félelmüket.”⁸ A jelenlegi nemzetközi tömeges migráció kapcsán Magyarországon nincsenek normasértések de ehhez köthető félelmek vannak. A hírek a tévé adások rendszeresen szólnak a Nyugat Európát sújtó terrorcselekményekről és a bevándoroló háttérű személyek által elkövetett bűncselekményekről Ez a tipikus morális pánik jelensége. Korinek László értelmezésében: „A társadalmi probléma sajátos változatának is tekinthető a morális pánik⁹ megközelítése, ami abból indul ki, hogy a bűnözési félelem oka a politikusok és a tömegtájékoztatók által gerjesztett pszichózis A lakosságban eleve meglévő bizonytalansági érzés megfelelő táptalaj a népszerűséget – és szavazatokat, illetőleg forrásokat – kereső politikusoknak, akik a tömegtájékoztatókon keresztül tematizálják ezt az érzést.”¹⁰ Ha a kriminológiai oldalt nézzük úgy az az úgy nevezett kritikai paradigma megjelenéséhez köthető. Ennek lényege, hogy a bűnözésnek nincs egyértelmű oka, hanem ez a hatalom konstrukciója. A kritikája esetünkben, hogy a migráció egy létező jelenség, és a migrációs, bevándorló háttérű személyek számának növekedésével a hozzájuk köthető normasértések is megnőnek. Ennél talán csak az a rosszabb, mikor a bevándorlókat eleve homogén csoportnak kezelve például kelet európai vagy vallási alapon kezeljük. Így megbélyegezve őket normasértőnek vagyis bűnözőként kezeljük Ennek következménye az illegális bevándorlás és a bevándorlási jog kriminalizálása, vagyis a krimimigráció. E témával foglalkozik többek között Hautzinger Zoltán¹¹ vagy Lévy Miklós. Lévy így látja „Így a büntetőjog az egyének és a társadalomnak erőszak révén, család módokon vagy egyéb bűnös szándékkal okozott károk megelőzésére törekszik, a bevándorlási jog pedig meghatározza, hogy ki lépheti át az országhatárt, tartózkodhat adott országon belül és kinek kell elhagynia azt. A két jogterület annyiban hasonlít egymásra, hogy egyaránt különböznek más jogágaktól. Amíg ugyanis a legtöbb jogág középpontjában az egyének és az üzleti szereplők közötti kapcsolatok és

⁶ Feischmidt Margit: Manipulált félelmek és dehumanizált idegenek REGIO 24 (4).2016. 8.o

⁷ Korinek László: Félelem a bűnözéstől, rejtett bűnözés in.: Borbíró Andrea - Gönczöl Katalin- Kerezi Klára - Lévy Miklós (szerk.) Kriminológia. Wolters Kluwer Kft. Budapest, 2017. 371.-372. o.

⁸ Korinek: i.m. 372. o.

⁹ Cohen, Stanley : Folk Devils and Moral Panics: The Creation of Mods and Rockers. Blackwell.Oxford 1972. 201.o.

¹⁰ Korinek i.m. 374.o.

¹¹ Hautzinger Zoltán: Idegen a büntetőjogban. AndAnn. Pécs, 2016. 57. o. és 89. o.

konfliktusaik szabályozása áll, addig a büntetőjog és a bevándorlási jog elsősorban az állam és az egyén közötti kapcsolatot szabályozza. A büntetőjognak és a bevándorlási jognak egyaránt a lényegéhez tartoznak a befogadó és kirekesztő rendszerek. Mindkét jogterület kijelöli, hogy szükséges-e és ha igen, akkor miként befogadni, megtartani az egyéneket, mint a társadalom tagjait vagy kirekeszteni őket a társadalomból. Mindkét jogterület létrehozza a bennlévőket és a kívülállókat”¹²

Fenti gondolatokat a biztonságosítás folyamata is alátámasztja. Feischmidt Margit ezt így látja: „A biztonság fogalmának a politikai diskurzusok középpontjába való beemelése nemcsak politikai értelemben hoz létre rendkívüli állapotot, hanem a társadalmi percepciók és beszédmódok szintjén is.”¹³ Ennek a folyamatnak a következő állomása, mikor a jelenség már eléri a biztonságiasítás vagyis „securitization” állami szintjét.

5. Kivándorlás és bevándorlás a migráció két arca

A migráció egy kétarcú jelenség kivándorlás és bevándorlás. Egyszerre hiszünk és tudunk róla valamit. A félelem mindkét archoz hozzátartozik, mivel érzelmi alapú a közérzetünket támadja és racionális alapú a tudásunkat bővíti. Meg kell jegyezni, hogy megjelent egy harmadik arc is a migráció tekintetében. Ez az átvándorlás, mely a tranzit országokra jellemző. Egy ország egyszerre lehet kibocsájtó, befogadó és tranzit. Erre példa Mexikó helyzete. Ennek megvan az ára, Mexikó nem a közbiztonságáról híres és, a migrációhoz kötődő bűncselekmények állandóan jelen vannak. Nézzük először *a kivándorlást*. A kivándorlás nagyon komoly döntés. Út az ismeretlenbe, még ha a nyelvet a körülményeket megfelelően szinten ismerjük is. Magyarországról külföldön életszerűen élők, dolgozók, tanulók száma ~570.000-600.000 fő körül mozoghat. Jelzem ebben a számban az ingázók és idénymunkások alig jelennek meg. Nem található rá egyértelmű adat. A Központi Statisztikai Hivatal évekre visszamenő kimutatásának adatai összegzése adta a számadat. Azért megközelítő, mert hazánkból is sokan úgy dolgoznak, laknak külföldön, hogy nincsenek regisztrálva. A kivándorlók eltérő individualista okok ösztönzik, de függetlenül végzettségüktől vagy nyelvismeretüktől egy jelenséggel a megérkezésük után előbb-utóbb szembesülnek. Ez a „kulturális sokk” jelensége. Boglár Lajos kulturális antropológus egy ötven pontból álló szempontrendszerben értelmez. Ebből csak párat kiemelve: (4) Az ott élők az államnyelveken kívül még milyen nyelveket beszélnek? (5) Melyik az uralkodó vallás? (6) Melyek a legfontosabb vallási szokások és szertartások? (11) Mit gondolnak az alkohol fogyasztásról? (12) vajon az eladandó portéka ára kötött vagy alkudni kell? Hogyan folyik le az „üzletkötés”? (16) vannak-e tabuk? (17) Milyen az általános női és férfi viselet? (23) Hogyan üdvözlik egymást az emberek? Kezet fognak? Átölelik és megcsókolják egymást? (29) Mi a megszokott munkarend?¹⁴ Ezt még kiegészíteném azzal, hogy milyen a jogrend hasonló mint nálunk vagy eltérő? Az adott ország Európai Unió tagja vagy sem? Milyen jogi védelemmel rendelkezünk, munkavállalás tekintetében? Milyen az ország közbiztonsága? Dolgoznak-e ott Magyarországról más munkavállalók? Szóval, az ország váltás egyben kultúra váltás is.

¹² Lévy Miklós: „Crimmigration” avagy kriminológiai kutatások a bevándorlás kriminalizálásáról. In: Finszter Géza – Korinek László – Végh Zsuzsanna (szerk.) A tudós ügyész. Tanulmányok Bócz Endre 80. születésnapjára. HVG-ORAC Budapest, 2017. 154.o.

¹³ Feischmidt Margit i m. 9.o.

¹⁴ Boglár Lajos: Példák a kulturális sokkra. In: Boglár Lajos – Papp Richárd: A tükör két oldala. Nyitott Könyvműhely. Budapest, 2007. 232-233.o.

Egy új kultúrába történő belépés és oda történő befogadás mindig két irányú. A félelem alapja a két oldal magatartásából az addigi tapasztalatokból és a már többször emlegetett média hatásból áll össze. Ha ezek megfelelően rosszul kapcsolódnak ,akkor megjelenik a félelem a radikalizáció. A bevándorlás ezzel szemben a befogadás és az ahhoz kapcsolódó formalizált és társadalmi eljárásokhoz és szokásokhoz kötődik.

A bevándorlási félelmek, mint már értelmeztük, az idegentől való félelem. Attól az idegentől, aki kulturálisan más. Póczik Szilveszter a következő felosztást teszi az állam és a bevándorlók között.¹⁵ Az állam, a befogadó ország oldaláról. Befogadó államok alkalmazkodási mechanizmusai a totálitárius és demokratikus. Ez a felosztás annak a tükrében kiemelten fontos, hogy a bevándorlók, menekültek és migránsok milyen tapasztalatot szereznek mivel találkoznak leendő otthonukkal kapcsolatban. Mert bár legyen az bármilyen kis idő ,amit valaki külföldön tölt, az ottani bánásmód nagyon erősen befolyásolja a véleményét arról az országról ahol járt. Az adott ország bevándorlási, befogadási gyakorlatát két tényező adja ki, az egyiket a hatályos törvények és nemzetközi szerződések adják, a másik az adott állam társadalmának az idegenekkel szembeni hagyományos attitűdje. Póczik Szilveszter véleménye szerint: *”A bevándorlási és kisebbségi problémát többségi és kisebbségi társadalom között fennálló egyenlőtlen viszonyként érthetjük meg. Ez mindkét csoport számára konfliktusforrásokat rejt. Az etnikai csoportok valóságos és feltételezett jellegzetességei a befogadó társadalom viszonyaitól függően szociológiai, gazdasági, társadalompolitikai és esetleg kriminológiai problémává válhat.”*¹⁶ Ez azért fontos mert mindenkinek legyen az személy vagy szervezet a migráció, a bevándorlás más-más feladatott keletkeztet félelmet okoz. nehéz úgy vizsgálni egy jelenséget ,hogy valójában nincs de hatással van az életünkre. Félelmet kelt. Ennél még nehezebb ha nem vizsgáljuk és hirtelen valósággá válik, abban a formában, ahogy félünk tőle. Ez az oka, hogy a befogadó társadalmak , bevándorló országok helyzetét, tapasztalatait vizsgálni és értelmezni kell.

A bevándorlás akkor sikeres, ha mindkét oldal megtalálja benne azt az érdeket ,mely az együttélés minimumát megteremti. Amennyiben ez felborul a félelemből düh lesz a dühből agresszió. Ez vezet a radikalizálódáshoz és mind a társadalom mind az állam tekintetében káros cselekményekhez. Ezért szükséges a félelmeket beazonosítani és vizsgálni. Póczik Szilveszter a bevándorlás és biztonság kapcsolatát így értelmezi: *„A migrációs folyamat során számos tekintetben releváns mozzanattal találkozunk. Elsődleges fontosságú a vándorló egyén vagy csoport, és a velük kapcsolatba kerülő csoportok biztonsága. A vándorló nem csak vagyoni veszteséggel kénytelen szembenézni, hanem gyakran életét és társai testi épségét is kockáztatja. Emellett könnyen kerülhet olyan helyzetbe, hogy bűnelkövetővé válva a tranzit- és célország köz- és nemzetbiztonságát veszélyezteti.”*¹⁷ Egy bevándorlóval sok jó és rossz dolog történhet. Sikeres lehet, de áldozattá is válhat, becsapják a munkavállalásnál, más munkára kényszerítik, anyagi veszteség éri.

¹⁵ Póczik Szilveszter: Bűnözés és kisebbségek. In: Gönczöl Katalin – Kerezi Klára – Korinek László: Kriminológia – Szakkriminológia. Complex Kiadó. Budapest, 2007. 589.o.

¹⁶ Póczik: i.m. 582.o.

¹⁷ Póczik Szilveszter: A 2015-2016. évi migrációs válság egyes büntetőjogilag releváns szociális összetevőiről *Ügyészek lapja* 2017/5. 51. o.

6. Migrációs félelem okai

A félelmek sokfélék lehetnek. A következő kutatásban a kutatók által kiválasztott indexek egyértelműen a társadalom és az állam működéséhez kapcsolhatóak. A *Fear the Migration*¹⁸ címmel készült nemzetközi összehasonlító kutatást elemzem. A kutatás 2014 ősze és 2015 tavasza között 21 európai országban került lefolytatásra. Célja a migránsok felé mutatott attitűdöt vizsgálta. Az adatfelvétel a menekült válság előtt történt, ezért az elemzést kiegészítették a 2016 és 2017-ben felvett új adatokkal. Az új adatok fényében a kutatók így látják: „*Habár a migrációval kapcsolatos attitűdök hosszanti elemzése azt mutatja, hogy – az attitűdök – nagyon stabilak és tartósak, az európai menekültügyi válság 2015-ben bekövetkezett sokkja talán megváltoztatta ezt a képet.*”¹⁹ Ezzel egyet lehet érteni. Összegezve a kutatást, öt egyéni komponensű félelmi indexet vizsgált. Ezek a következők voltak: Kultúra, Jólét. Munkaerő piac. Bűnözés. Vallás. Ezek adták ki a félelmi indexet. Huszonegy európai országra terjedt ki a vizsgálat. A válaszadóknak egy 0 és 10 közötti számból kellett választani az adott komponens erősségét. Egyediként és összevonva is értékelték, rangsorolták ezen országokat. Nézzük az eredményeket: Magyarország az alábbi értékeket adta: Munkavállalási fenyegetés :6.6 Jóléti fenyegetés: 6.3 Kulturális fenyegetés: 5.1 Vallási fenyegetés: 5.0 Bűnözési fenyegetés: 6.6 Értelmezésként a Munkavállalási és kulturális fenyegetés értékében Magyarország az első ,a jóléti fenyegetés esetében második, a vallási fenyegetésnél tizennegyedik,a bűnözési fenyegetésnél negyedik. Összevont rangsorban 5,88 átlaggal második. A Cseh Köztársaság előzi meg egyedül 6,24-es értékkel , rögtön utána Ausztria követi 5.79 mért nagysággal. A negyedik az Egyesült Királyság 5.51-es összesítéssel. A rangsor következő részén a kelet európai országok vannak, majd vegyesen a nyugat európaiak és jellemzően a legkevésbé tartják fenyegetettnek magukat a migrációtól a skandináv országok.

A kutatás felvételekor a migráció jelensége nem jelent meg napi szinten a médiában. Jellemzően, érdektelen volt mind a politika mind az állampolgárok részéről. Az elemzés több nagyon fontos indexet nem tartalmaz ,az egyik annak várható elhúzódása, vagyis a folyamatossága a másik annak egészségügyi kockázata és végül a demográfiai problémák. Az utolsó jellemző azért kiemelten fontos mert két eltérő álláspont kapcsolódik hozzá. Az egyik, miszerint a bevándorlás csökkenti a demográfiai népességfogyást a másik, hogy valójában nem is kell bevándorlás , mivel a népességfogyás relatív, hiszen a korábbi időkben sem éltek ilyen sokan Európában így Magyarországon mint napjainkban, vagyis igazából nem beszélhetünk népességfogyásról. Ellenben egy fontos tényezőt ezen elmélet kifejejt, mégpedig a világ aszimmetrikus demográfiai változását. Véleményem szerint mint a közlekedő edényekben a víz kitölti az üres terület. Ezzel megint elérkeztünk, az általam már többször emlegetett demográfiai népességfogyásból adódó állami ellenálló képesség csökkenéshez. Biztos vagyok benne , hogy a népességnövekedés az Észak-Afrikai területen , melyhez még a háborús konfliktusok, a munkahiány a gazdasági okok és a klímaváltozás együttesen eltérő erősségekben fokozni és fenntartani fogja a migrációt és bevándorlást Európába. Ezek kiemelten vizsgálandó félelemkeltő aktorok.

¹⁸ Vera Messing-Bence Ságvári: Looking behind the culture of fear Cross-national analysis of attitudes towards migration Friedrich Elbert Stiftung Budapest 2018. 1-36. o.

¹⁹ Messing-Ságvári i.m. 28.o.

7. Összegzés

Tanulmányomban a migráció és félelem kapcsolatát vizsgáltam. A migráció jelensége. A menekültektől és bevándorlóktól való félelem. Az idegen mint félelemforrás. A média hatása, a bűnözés a migráció két arca. Végül egy nemzetközi kutatás bemutatásával értelmeztem azt. Magyarország nem bevándorló ország ,mégis a migrációs félelem nagyon magas. Vagyis egy nem létező jelenségtől félünk, miközben a létező veszély a kivándorlás az igazi probléma. Ha egy állam fiatal lakossága lecsökken ,az az adott állam ellenálló képességét csökkenti, mivel a hadra foghatóak száma alacsony, és így annak szuverenitását veszélyezteti. Nem beszélve az agyelszívás lehetőségéről, mikor a magasan képzett fiatalok elvándorolnak. Tehát vannak valós és képzelt félelmeink. Ezen félelmek elvárásokat generálnak, az elvárások konfliktusokba csapnak át, melyek az állam és állampolgárai között manifesztálódnak elsősorban. A közigazgatás-tudomány és rendészettudomány a valós állapotra keres választ, megoldást. Ezek kezelhető helyzetek. Az ismeretlen az, amitől minden bemutatott ok esetében félünk A félelem átválthat dühbe és agresszióba. Ezt meg kell előzni. Lehetséges az azonnali tüneti kezelés , rövid távon kontrolálva a jelenséget. Viszont a migrációs mozgás minden előrejelzés szerint elhúzódó és nagy számú lesz. Tudományos megalapozottság nélkül nem lehet megfelelő válaszokat adni és eljárásokat kidolgozni. Ellenkező esetben csak növekszik a félelem a migrációtól.